

Často kladené dotazy na téma Benigní hyperplazie prostaty

Dotaz: Co je to prostata a na co ji v těle mám?

Odpověď: Prostata je přídatná pohlavní žláza uložená pod močovým měchýřem kolem močové trubice. Skládá se z několika desítek žlázek zanořených v podpůrné tkáni tvořené svalovinou a vazivem. Její hlavní funkcí je produkce sekretu, který tvoří téměř třetinu objemu ejakulátu. Obsahuje látky působící řídnutí semene a látky přispívající k pohyblivosti a transportu spermií.

Dotaz: Kdy se začínají objevovat potíže s prostatou?

Odpověď: Doba nástupu obtíží je individuální. Někteří muži mohou mít potíže již kolem 40. roku věku, jiní je nemají po celý život či pouze v minimální míře. Nicméně platí, že výskyt zvětšené prostaty se zvyšuje s přibývajícím věkem a první příznaky se nejčastěji objevují mezi 50.-60. rokem. Jedná se především o časté močení, probuzení z nočního spánku pocitem nucení na močení a slabý proud moče. Významnou roli v rozvoji onemocnění hraje hormon testosteron, avšak neplatí, že by vyšší hladina testosteronu v krvi nesla vyšší riziko vzniku zvětšené prostaty. Stejně tak neplatí, že musí velikost prostaty korelovat s mírou klinických obtíží. Jsou pacienti s výrazně zvětšenou prostatou a žádnými či minimálními obtížemi a naopak minimálně zvětšená prostata může pacientovi způsobovat významné klinické obtíže. Svůj podíl má i dědičnost – muži s pozitivní rodinnou anamnézou mají dřívější nástup potíží a výraznější projevy.

Dotaz: Dobrý den, chtěl bych se zeptat, proč mě to nutí tak často na močení, když mám zvětšenou prostatu?

Odpověď: Dobrý den, při zvětšené prostatě dochází k nadměrným kontrakcím svaloviny mezi prostatickými žlázkami a také v

hrdla močového měchýře. To vede k častějšímu nucení na močení. Samotné zvětšení prostaty pak znamená překážku při močení, která se nejčastěji projeví slabým proudem, dlouhou dobou močení, přerušovaným močením, pocitem nedokonalého vyprázdnění močového měchýře či dalšími projevy.

Dotaz: Poslední dny pozoruji krev v moči. Může to souviset se zvětšením prostaty, nebo je to něco horšího?

Odpověď: Přítomnost krve v moči (hematurie) může signalizovat závažné onemocnění. Vždy je nutné dovyšetřit příčinu a každý pacient s makroskopickou (viditelnou okem) hematurií by měl být vyšetřen urologem. Mezi základní vyšetření patří vyšetření moče, provedení ultrazvuku močových cest, cystoskopie (vyšetření močového měchýře přes močovou trubici kamerou) a eventuálně další zobrazovací vyšetření, nejčastěji CT. Je nezbytné vyloučit nádor ledviny/močového měchýře, zánět nebo přítomnost kamenů v močovém systému. Krvavé zbarvení moče může zapříčinit i právě zvětšená prostata, kdy na jejím povrchu můžeme vidět rozšířené vinuté žíly pod sliznicí, které mohou krvácet. Důležitá je také anamnéza užívání léků ovlivňujících srážlivost krve, které samy o sobě mohou přítomnost krve způsobit. U 10-20 % pacientů ale příčinu nezjistíme, je potřeba pacienta uklidnit a nadále dispenzarizovat (sledovat).

Dotaz: Dobrý den, slyšel jsem od známého, že dostal nějaké léky na prostatu a močí jako zamlada. Můžete mi je, prosím, také napsat?

Odpověď: Dobrý den, příznaky spojené s nezhoubným zvětšením prostaty se skutečně dají zmírnit léky. Existují rostlinné preparáty, jejichž efekt je individuální, a dvě základní skupiny léčiv. První skupina léků snižuje napětí ve svalovině prostaty, hrdlu močového měchýře a močové trubici. To umožňuje snazší průtok moče. Jejich efekt je v řádu několika dní až týdnů. Účinek druhé skupiny spočívá ve zmenšení objemu prostaty o 20-30 % a vzniká až po užívání v řádu měsíců. Léky se dají kombinovat. Před předepsáním léků je ale nutné

urologické vyšetření, kde je třeba vyloučit i jiné příčiny Vašich močových obtíží – nádor močového měchýře, zúženou močovou trubici, cizí těleso nebo konkrement v močových cestách, infekci či rakovinu prostaty.

Dotaz: Praktický lékař mi odebral krev na PSA. Co to znamená?

Odpověď: PSA je zkratka pro prostatický specifický antigen, ukazatel (marker) používaný v diagnostice a sledování rakoviny prostaty. Produkuje ho jak nádorově změněné žlázy prostaty, avšak částečně i nezhoubné zvětšení prostaty. Obecně platí, že čím vyšší je hodnota PSA, tím vyšší riziko přítomnosti rakoviny prostaty. Zvýšené hodnoty mohou tedy ale být i při významné velikosti prostaty, zánětlivém onemocnění nebo například po endoskopii močových cest či kolonoskopii. Existuje i novější marker, PHI (index zdravé prostaty, vyšetřovaný rovněž z krve), hrazený relativně nově zdravotní pojišťovnou, který nám spolu s PSA pomáhá odhalit pacienty, kteří jsou indikováni k provedení biopsie (odběr vzorků z prostaty přes konečník) k vyloučení/potvrzení nádoru prostaty. Dále je možnost stanovit PCA3 v moči po masáži prostaty či další markery, které jsou však často obtížně dostupné.

Dotaz: Prý se prostata operuje přes břicho nebo močovou trubici. Který přístup je pro mě lepší?

Odpověď: Operace spočívá v odstranění zbytné části prostaty a operační technika záleží především na velikosti Vaší prostaty. U prostat do 80 g je výkon prováděn přes močovou trubici. V poslední době se touto tzv. endoskopickou cestou operují i prostaty větší. U extrémně velkých prostat operujeme otevřeně řezem přes břicho. Nevýhodou jsou především větší krevní ztráty a delší doba hospitalizace.

Dotaz: Dobrý den, dočetl jsem se, že se dá prostata odstranit i laserem. Je to tak?

Odpověď: Je tomu tak. Nezhoubné zvětšení prostaty lze léčit i laserovými operacemi na vybraných pracovištích. Jsou prováděny

z přístupu přes močovou trubici, tedy jako alternativa klasické resekce či enukleace prostaty. Spočívají buď v odpaření tkáně prostaty nebo v jejím odstranění pomocí laseru. Výhodou laseru je obvykle menší krvácení, kratší doba zavedení močové cévky po operaci a kratší pobyt v nemocnici. Nevýhodou je hlavně cena této technologie.

Dotaz: Chtěl bych se zeptat, zda mi po operaci prostaty nebude unikat moč?

Odpověď: Únik moče po výkonu je jednou z možných komplikací a významně ovlivňuje kvalitu života. Ve většině případů se jedná o dočasný únik, ale může být i trvalý. Na rozdíl od operace pro rakovinu prostaty je riziko pooperační inkontinence moče u výkonů pro zvětšení prostaty významně menší.

Dotaz: Dobrý den, v poslední době už nemám tak pevnou erekci jako dříve. Může to souviset s prostatou?

Odpověď: Porucha erekce je nejčastěji způsobena onemocněním cév, nicméně zvětšená prostata se může rovněž podílet na jejím vzniku či zhoršení. Léčba zvětšené prostaty avšak erekci příliš nezlepší. Naopak při ní může docházet k tzv. retrográdní ejakulaci neboli výronu semene do močového měchýře, kde se rozpustí a pacient ho vymočí. Jedna skupina léků dokonce může erekci zhoršovat a snižovat sexuální touhu. Nejdůležitějším na Vašem dotazu je ale fakt, že erektilní dysfunkce může souviset i s rakovinou prostaty a jinými závažnými onemocněními, a proto je určitě vhodné urologické vyšetření.

Autoři textu:

MUDr. Otakar Čapoun, (Urologická klinika 1. LF UK a VFN, Praha)

MUDr. Vojtěch Novák (Urologická klinika 2. LF UK a FN Moto, Praha)

MUDr. Jakub Plachý (Urologické oddělení, Nemocnice Jablonec nad Nisou)

Supervize: prof. MUDr. Miloš Brodák, Ph.D. (Urologická klinika FN Hradec Králové)